

COLLEGATS-QUERALT

Pallars Jussà

De la Font de la Figuereta als Rocs de Queralt per Sant Pere de les Maleses	
Distància	11,7 km
Desnivell acumulat	606 m
Nivell de dificultat	difícil
Data	2 de desembre de 2016
Cartografia	Editorial Piolet. Boumort oest (1:20000) Editorial Alpina. El Cinquè Llac (1:25000)
Itineraris de Collegats	Full informatiu de l'Ajuntament de la Pobla de Segur.
Punts per a GPS	https://ca.wikiloc.com/wikiloc/view.do?id=15828546

La Noguera Pallaresa s'obre pas del Pallars Sobirà al Jussà entre les serres de Peracalç i del Boumort, formant l'engorjat de Collegats: cinc quilòmetres de llargària i cinc-cents metres de desnivell entre els punts més alts i la llera del riu.

Fins al segle XVII, quan es va obrir el camí de bast que el travessava, i el XIX amb la carretera, era una barrera que, llevat dels raiers, obligava a grans marrades a qui pretenia franquejar-la. Malgrat això, no era pas un territori inhòspit: pobles, masos, esglésies, convents i camins que els enllaçaven, repartits per lues dues ribes, de nord a sud.

L'itinerari que ressenyem recorre alguns d'aquests camins i llogarets a l'entorn dels Rocs de Queralt, una formació de conglomerat al marge dret del congost, ric en òxid de ferro que li confereix una característica tonalitat vermellosa.

És un itinerari difícil perquè, a banda de camins tradicionals, transcorre per llaus (barrancs) i una canal que, malgrat estar ben equipats, poden presentar dificultats als no avesats a trescar per muntanya. Tanmateix us expliquem com esquivar fàcilment aquests obstacles, tot escurçant notablement la ruta, sense que perdi el seu interès.

Accés

Entre els punts quilomètrics 301 i 302 de la N-260, entre la Pobla de Segur i Gerri de la Sal, al Congost de Collegats, hi ha l'àrea de pícnic de la font de la Figuereta, al marge dret de la Noguera Pallaresa, on comença i acaba aquest itinerari.

Àrea de la font de la Figuereta (542m)

Hi ha penells informatius de l'itinerari a Sant Pere de les Maleses, que seguirem parcialment. Marxem per un ben condicionat camí pel voral de la carretera, en direcció a Sort (N) esquivant el túnel de Sant Pere per la carretera vella.

Passem pel Pas Estret, on hi havia el Pont Cabrer o del Forat dels Cornuts, per on passava el camí de bast que travessava el congost (1). Poc més enllà, a l'altre marge, podem albirar l'esvoranc del barranc de l'Infern. Tres-cents metres més amunt de la boca nord del túnel, trobem l'inici del camí.

Camí de la cova de la Serpent (550m)

A l'altre marge de la carretera hi ha un penell i indicadors. Hi comença un camí ben fressat i senyalitzat amb pintura groga que s'enfila en fort pendent. Aquests senyals ens guiaran tot l'itinerari. Després d'unes llaçades sortim sobre un collet on hi ha una torre d'una línia d'alta tensió (2).

Continuem per una ampla lleixa amb bones vistes sobre el congost. Quan s'estreny i sembla de difícil continuïtat ens cal descendir, a l'esquerra per una canal, a una lleixa inferior.

Cova de la Serpent (670m)

Cova d'uns 26 metres de fondària, sense pràcticament desnivell. L'entrada ha estat obrada, probablement per aprofitar-la com aixopluc (3).

Continuem planerament fins a un altre collet on, revoltant lo Serrat Gros, comencem a davallar fins al barranc.

Barranc de Sant Pere (612m)

El creuem a gual i continuem pel marge dret (hidrogràfic), recuperant alçària. Aviat el camí es bifurca.

Camí de Gramuntill (640m)

Bifurcació indicada. Si retronem aquí després de visitar el monestir i continuem recte, anirem a sortir al peu del Serrat d'Ansal, des de on podem baixar a la font de la Figuereta (4).

Per visitar Sant Pere anem a la dreta, creuem de nou el barranc i, seguint uns metres torrent avall pel marge esquerre, atenyem la balma on hi ha les ruïnes del monestir.

Sant Pere de les Maleses (646m)

Encabit a l'aixopluc d'una balma, aquest cenobi benedictí està documentat d'ençà l'any 868. Els comptes de Pallars Jussà ven fer-li importants llegats. La seva sort va canviar al segle XI quan, en el marc de les disputes territorials entre els dos comptats pallaresos, va quedar ens mans del Sobirà com a priorat del de Santa Maria de Gerri.

A primeries del segle XX, ja presentava un estat de ruïnós. Actualment tan sols resten drets l'absis de l'església i parts d'alguns murs.

Tirem enrere pocs metres. Sense creuar de nou el barranc, i guiats pels senyals grocs, continuem pel marge esquerre (hidrogràfic). Aviat trobem el primer pas equipat.

Primer pas equipat (650m)

Superat un curt ressalt de metre i mig aproximadament, trobem dues grapes per salvar-ne un altre de més alt. Continuem uns 200 metres per la llera del barranc.

Segon pas equipat (660m)

Set grapes amb línia de vida i sirga nuada més amunt, ens ajuden a superar aquest segon pas, vertical amb tendència a l'esquerra, per deixar-nos sobre una lleixa per la que caminem, protegits per la sirga, fins a l'aiguabarreig del barranc de Sant Pere amb la llau (barranc, torrent) de Queralt. La mateixa sirga ens ajuda a baixar de la lleixa per creuar de nou el barranc. Caminem uns pocs metres en sentit contrari per l'altre marge i localitzem el tercer pas.

Tercer pas equipat (665m)

Una altra sirga nuada ens ajuda a superar aquest pas, el més tombat i llarg dels tres. Seguim la llau de Queralt, la creuem i encetem un bonic i ben definit senderó que s'enfila suaument pel marge dret, entremig de raconades ben ombrívoles.

Ens anem separant de la llera. Unes llaçades ens en allunyen definitivament i continuem guanyant alçada decididament per entremig del bosc de Queralt.

Masia de Queralt (940m)

Parets mig enrunades, envaïdes per la vegetació, és tot el que resta d'aquest mas que dóna nom al tot l'indret. Continuem pujant fins a la carena que ja albirem propera.

La Canalissa (990m)

Sortim a un camí transversal al peu del Tossal del Graell, sobre la Canalissa, una canal que permet vèncer el cingle dels Rocs de Queralt, a l'alçada de Gramuntill.

Per la dreta (W) el camí puja al Coll de Montsor. Per l'esquerra (E) ens permetria baixar pel pas del Graell, al Serrat d'Ansal, equipat amb corda. És una alternativa a la Canalissa.

Prenem el camí que s'encara a la canal on aviat hi trobem el primer pas. La canal està equipada amb diversos trams de grapes, sirgues i cadenes.

Ja fora de la canal continuem davallant per camí ben fressat però rost. Flanquegem a l'esquerra, seguim per una llarga llenca rocallosa, fem un tram més de corriol i sortim sobre el final d'una pista, que seguim fins a una cruïlla indicada per una bonica fita, amb els destins gravats en còdols.

Gramuntill (715m)

Cruïlla de camins. L'antic mas de Gramuntill és un centenar de metres més avall. Se'n té constància des de primeries del segle XV. Actualment ofereix servei d'allotjament. Hi arriba una pista enquitranada des de la font de la Figuereta.

Prenem una pista a l'esquerra que abandonem aviat per l'antic camí de ferradura de Gramuntill a Sant Pere. El prenem a mà dreta i ens mena planerament fins al peu del Serrat d'Ansal.

Serrat d'Ansal (702m)

També hi arriba el camí del pas del Graell. Deixem el de Sant Pere per un que baixa a mà dreta. Passem pel costat d'una torre de la línia d'alta tensió i sortim a la pista de Gramuntill (rètol indicador) que seguim fins a retrobar la font de la Figuereta.

- (1) A finals del segle XVII la família pobletana dels Berenguer (casa Bringuer) obtingué permís per obrir un nou camí al congost de Collegats que facilités la comunicació i el comerç del Pallars Jussà amb el Sobirà i la Vall d'Aran. Era un camí de ferradura que es mantingué fins a la construcció de la carretera al segle XIX. Els Berenguer cobraven peatge a bestiar i persones a la Barraqueta o Hostal del Pas (font: enciclopèdia.cat i butlletí del CEC, abril de 1899). Algunes fonts, creiem que erròniament, situen la construcció d'aquest camí al segle XIX. Tanmateix hem llegit que el pont al Forat dels Cornuts ja existia molt abans i que l'haurien alçat els monjos de Sant Pere de les Maleses.
- (2) Aquesta línia prové de la central hidroelèctrica de Llavorsí i segueix el curs de la Noguera Pallaresa.
- (3) Conta la llegenda, recollida per Pep Coll en els seus llibres, que en aquest antic punt de pas entre el Jussà i el Sobirà, s'hi encauava una serp enorme que es cruspia bèsties i persones. Un frare del monestir de Sant Pere va carregar un ruc amb pans plens de ganivets. Engolir ruc i pans va ser la seva darrera malifeta: es va esbudellar i la seva carcanada restà marcada per sempre al sostre de la cova, on encara la hi podeu veure.
- (4) Aquest és l'itinerari més curt i fàcil.